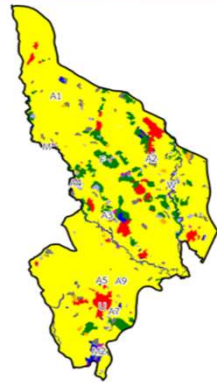
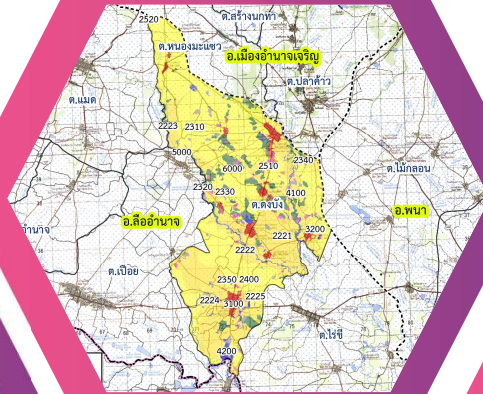

แผนการใช้ที่ดินต่ำบลดงบัง

อำเภอถืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1
คณะผู้จัดทำ	9-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี (ปี พ.ศ. 2535 – 2565)	2-3
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-5
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัด อำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2565	2-8
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2565	2-9
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัด อำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2565	2-11
3-1 สมบัติดิน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	3-4
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2 ั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	6-5
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดินในปีงบประมาณ 2567 - 2571	7-6
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่นในปีงบประมาณ 2567-2571	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลดงบัง อำเภอสี้ออำนาจ จังหวัด อำนาจเจริญ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567 - 2571)	7-11

สารบัญญรูป

รูปที่	หน้า	
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-1
2-2	กราฟสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี	2-4
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-7
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2565	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี พ.ศ. 2565	2-10
3-1	แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	4-4
6-1	แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	6-6
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	7-5

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดิน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 -2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมายคือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

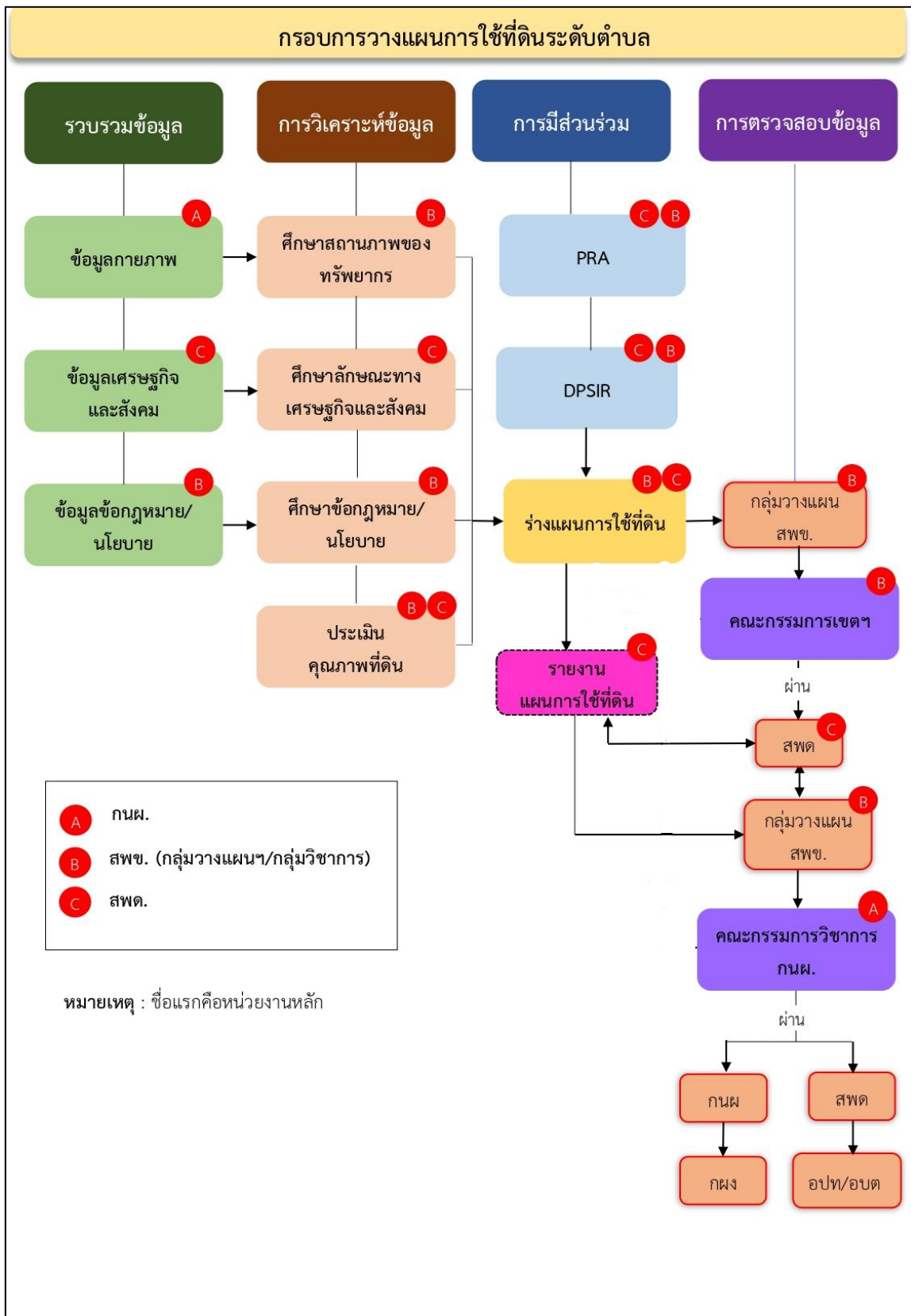
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ชุมชนน่าอยู่ เศรษฐกิจพัฒนา ส่งเสริมการศึกษา ร่วมรักษาธรรมชาติป่าชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” (องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง, 2566)

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

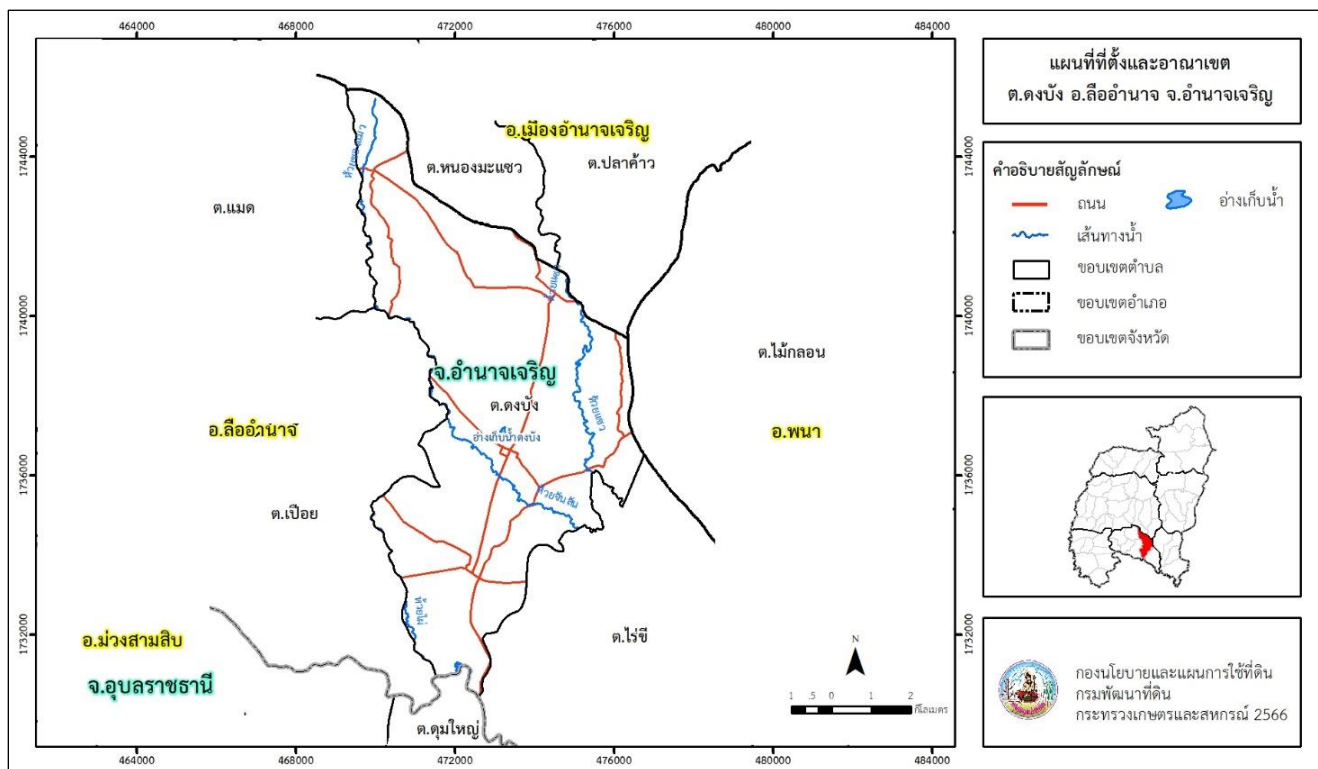
ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ตอนกลางของอำเภอลืออำนาจ มีพื้นที่ประมาณ 54 ตารางกิโลเมตร หรือ 33,725 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองมะแซวและตำบลปลาเค้า อำเภอมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลดุมใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลไม้กลอน อำเภอพนา และตำบลไร่สี อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแมตและตำบลเปือย อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 2-1 แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดงบัง	หมู่ที่ 9 บ้านดอนชี
หมู่ที่ 2 บ้านโนนจาน	หมู่ที่ 10 บ้านกุงชัย
หมู่ที่ 3 บ้านดงบัง	หมู่ที่ 11 บ้านกุงชัย
หมู่ที่ 4 บ้านเหล่าฝ้าย	หมู่ที่ 12 บ้านหนองมะยอด
หมู่ที่ 5 บ้านดอนชี	หมู่ที่ 13 บ้านกุงชัย
หมู่ที่ 6 บ้านหนองยาง	หมู่ที่ 14 บ้านเสาเล้า
หมู่ที่ 7 บ้านจอก	หมู่ที่ 15 บ้านดอนชี
หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าฝ้าย	หมู่ที่ 16 บ้านจอก

(องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง 2566)

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำมูล มีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่าน เช่น ลำเซบก ห้วยแซว ห้วยจันลัน อ่างเก็บน้ำดงบัง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) พบว่า ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,665.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 112 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 327.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

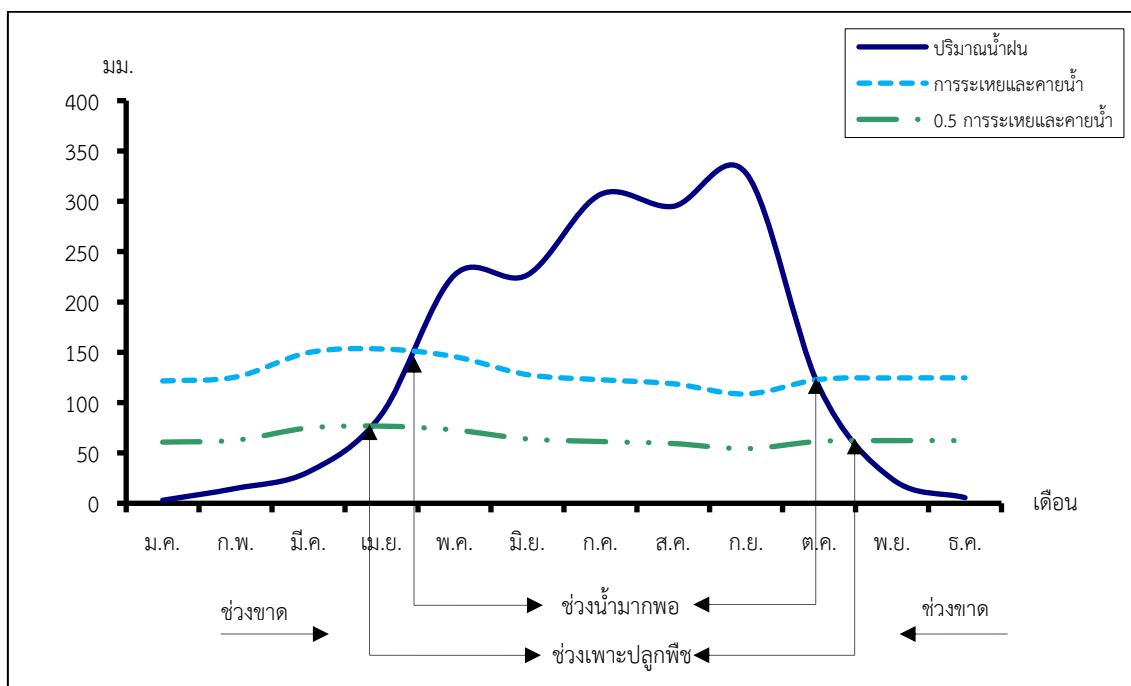
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี¹

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ/ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	18.1	32.1	24.6	65.0	3.0	0.8	121.5	3.0
ก.พ.	20.0	34.0	26.5	63.0	14.8	1.9	125.4	14.4
มี.ค.	23.0	35.8	29.0	63.0	31.2	4.4	149.7	29.6
เม.ย.	24.5	36.4	30.0	66.0	88.3	7.3	153.3	75.8
พ.ค.	24.9	35.0	29.3	74.0	226.7	15.7	145.7	144.5
มิ.ย.	25.0	33.9	28.8	77.0	226.8	17.0	127.8	144.5
ก.ค.	24.6	32.8	28.1	79.0	306.8	19.5	122.8	155.7
ส.ค.	24.5	32.3	27.9	81.0	295.0	20.7	118.7	154.5
ก.ย.	24.1	32.1	27.6	82.0	327.8	19.9	108.6	157.8
ต.ค.	22.8	32.3	27.1	77.0	115.5	10.3	123.1	94.2
พ.ย.	21.1	32.3	26.2	71.0	24.2	3.4	124.5	23.3
ธ.ค.	18.7	31.2	24.3	67.0	5.6	0.9	124.6	5.5
เฉลี่ย	22.6	33.4	27.5	72.1	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,665.7	121.8	1,545.8	1,002.8

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,252 ไร่ หรือร้อยละ 3.72 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 28,538 ไร่ หรือร้อยละ 84.61 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 27,773 ไร่ หรือร้อยละ 82.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง นาข้าว+พืชไร่ผสม นาข้าว+พริก
 - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 247 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ไร่ร้าง อ้อย
 - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 401 ไร่ หรือร้อยละ 1.18 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ไม้ปลูกเพื่อการค้า
 - 2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง มะนาว กล้วย
 - 2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
 - 2.7) พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร
 - 2.8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,185 ไร่ หรือร้อยละ 6.48 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 617 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,133 ไร่ หรือร้อยละ 3.36 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่งหญ้าธรรมชาติ พุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่ม+นาข้าว พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

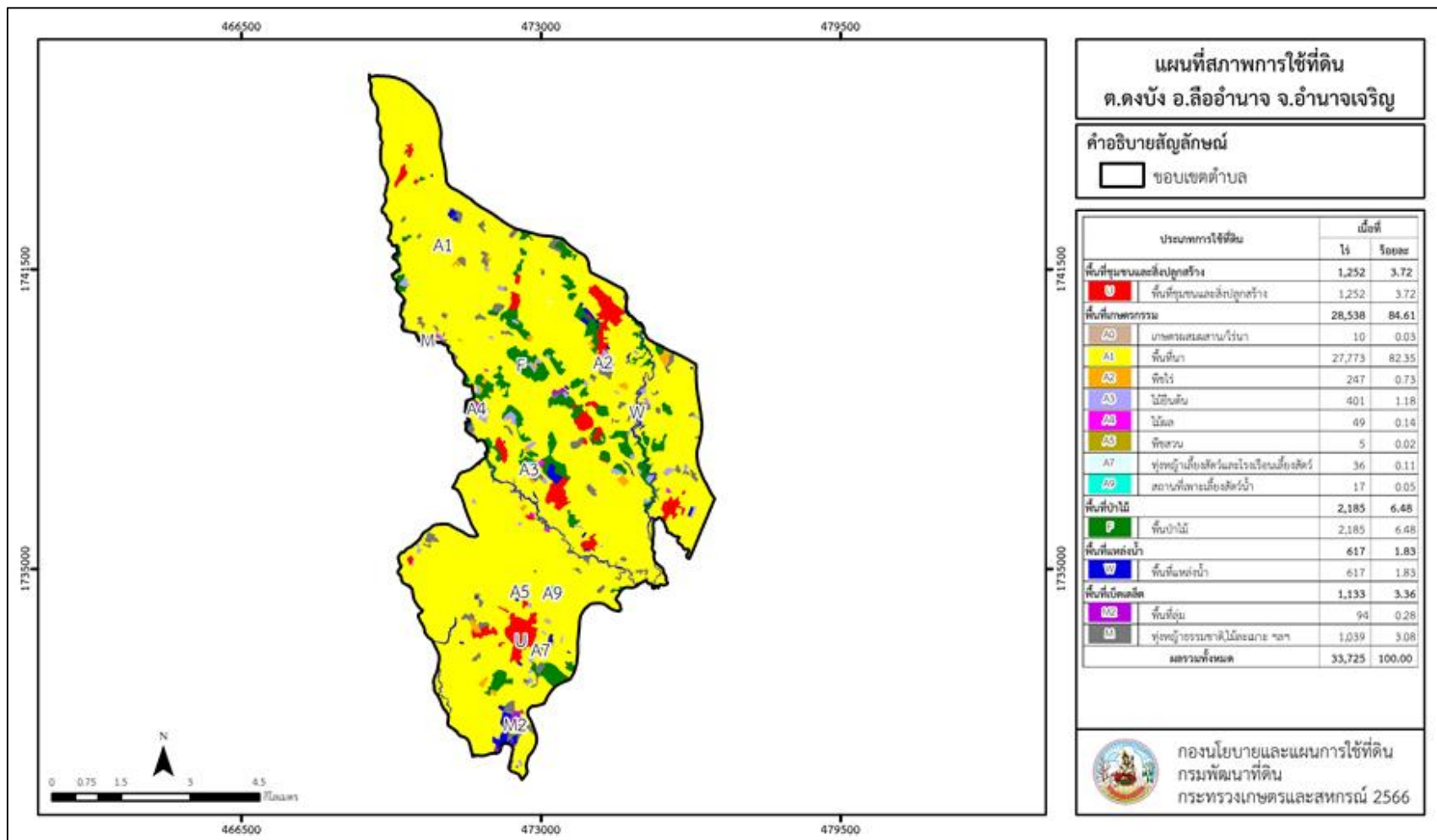
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,252	3.72
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,183	3.51
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	66	0.20
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	3	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	28,538	84.61
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	10	0.03
A100	นาร้าง	94	0.28
A101	นาข้าว	27,673	82.05
A101+A201	นาข้าว+พืชไร่ผสม	4	0.01
A101+A229	นาข้าว+พริก	2	0.01
A200	ไร่ร้าง	32	0.09
A203	อ้อย	24	0.07
A204	มันสำปะหลัง	191	0.57
A302	ยางพารา	215	0.64
A303	ปาล์มน้ำมัน	42	0.12
A304	ยูคาลิปตัส	139	0.41
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	5	0.01
A407	มะม่วง	35	0.10
A411	กล้วย	3	0.01
A422	มะนาว	11	0.03
A502	พืชผัก	5	0.02
A701	พุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	7	0.02
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	11	0.03
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	12	0.04
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	6	0.02
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	17	0.05

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	2,185	6.48
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	1,982	5.88
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	203	0.60
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,133	3.36
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	45	0.13
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	938	2.78
M201	พื้นที่ลุ่ม	14	0.04
M201+A101	พื้นที่ลุ่ม+นาข้าว	80	0.24
M405	พื้นที่ถม	56	0.17
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	617	1.83
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	357	1.06
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	21	0.06
W201	อ่างเก็บน้ำ	61	0.18
W202	บ่อน้ำในไร่นา	178	0.53
ผลรวมทั้งหมด		33,725	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลดงบัง มีประชากรรวม 6,304 คน แบ่งเป็นชาย 3,109 คน เป็นหญิง 3,195 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 116.83 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,074 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,014 ครัวเรือน หรือร้อยละ 97.11 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 60 ครัวเรือน หรือร้อยละ 2.89 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในที่ ตารางที่ 2-3 ถึง ตารางที่ 2-4 และ รูปที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลดงบัง	2,074	3,109	3,195	6,304
หมู่ที่ 1 ดงบัง	138	181	213	394
หมู่ที่ 2 โนนจาน	84	135	132	267
หมู่ที่ 3 ดงบัง	162	249	252	501
หมู่ที่ 4 เหล่าฝ้าย	111	184	190	374
หมู่ที่ 5 ดอนซี	139	181	244	425
หมู่ที่ 6 หนองยาง	108	179	190	369
หมู่ที่ 7 จอก	103	140	134	274
หมู่ที่ 8 เหล่าฝ้าย	100	163	177	340
หมู่ที่ 9 ดอนซี	166	250	253	503
หมู่ที่ 10 กุงชัย	199	278	275	553
หมู่ที่ 11 กุงชัย	247	364	350	714
หมู่ที่ 12 หนองมะยอด	84	126	143	269
หมู่ที่ 13 กุงชัย	241	354	325	679
หมู่ที่ 14 เสาเล้า	38	70	65	135
หมู่ที่ 15 ดอนซี	89	136	144	280
หมู่ที่ 16 จอก	65	119	108	227

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

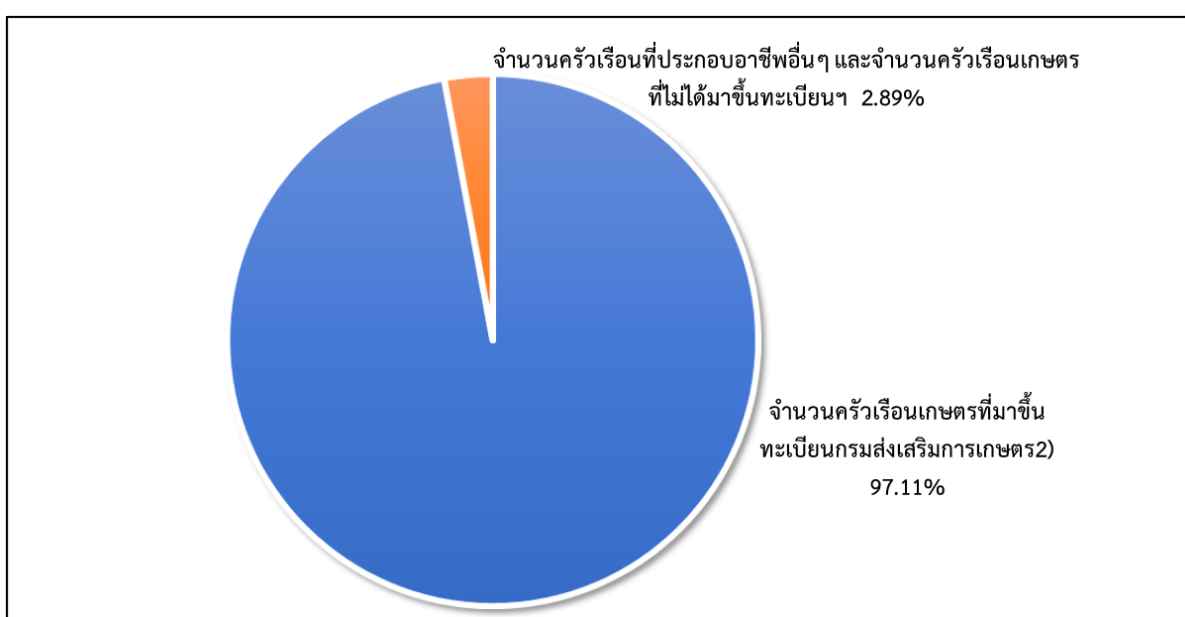

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,074	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,014	97.11
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	60	2.89

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลดงบัง มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,074 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 16.26 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

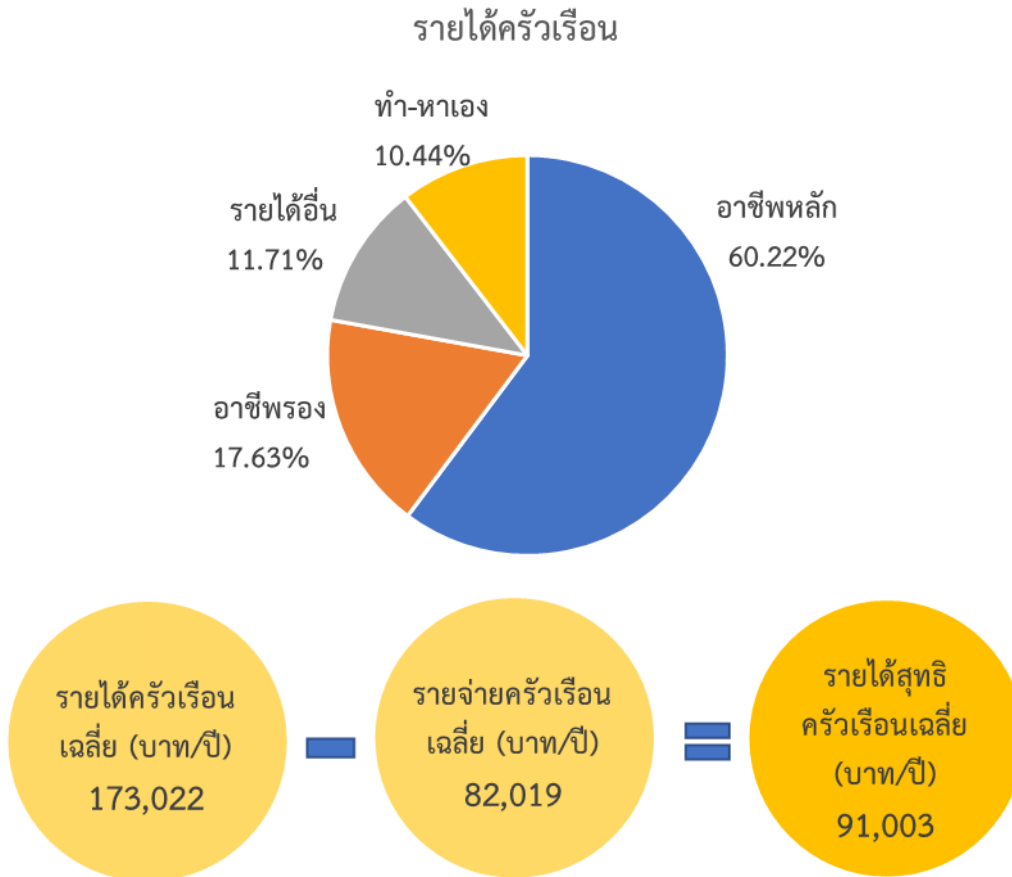
สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา เลี้ยงสัตว์

- อาชีพทำเกษตรกรรม ตำบลดงบัง ครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 2,014 ครัวเรือน โดยเกษตรกรปลูกข้าวทั้งตำบล นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์สำหรับการเลี้ยงสัตว์พบว่าส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และจำหน่าย ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของ กรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 173,022 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 63,347 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 82,019 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 30,029 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 91,004 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 33,318 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-4 และรูปที่ 2-5

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดงบัง อำเภอเสลียว อำเภอสว่าง จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ ปี)	รายจ่าย ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลดงบัง	104,195	30,504	20,255	18,069	173,022	63,347	82,019	30,029
หมู่ที่ 1 ดงบัง	183,413	25,285	23,259	18,106	250,062	90,730	69,620	25,260
หมู่ที่ 2 โนนจาน	158,528	21,840	18,028	21,917	220,313	70,500	104,465	33,429
หมู่ที่ 3 ดงบัง	84,202	34,719	35,555	17,905	172,381	67,478	107,406	42,044
หมู่ที่ 4 เหล่าฝ้าย	94,843	33,983	30,098	19,193	178,117	63,203	84,770	30,080
หมู่ที่ 5 ดอนชี	74,778	44,044	27,633	25,667	172,122	58,901	72,500	24,810
หมู่ที่ 6 หนองยาง	66,099	35,259	17,901	27,654	146,914	54,839	92,679	34,594
หมู่ที่ 7 จอก	37,099	54,710	27,099	25,732	144,639	57,693	123,796	49,379
หมู่ที่ 8 เหล่าฝ้าย	180,869	595	6,250	1,190	188,905	78,945	115,143	48,119
หมู่ที่ 9 ดอนชี	38,640	29,644	23,378	41,912	133,574	50,140	83,274	31,259
หมู่ที่ 10 กุงชัย	44,421	22,299	19,559	12,573	98,852	44,757	75,359	34,120
หมู่ที่ 11 กุงชัย	92,856	27,631	14,298	6,842	141,626	46,837	57,435	18,994
หมู่ที่ 12 หนองมะยอด	206,164	3,607	14,180	5,574	229,525	70,005	142,310	43,405
หมู่ที่ 13 กุงชัย	58,028	18,353	15,337	14,054	105,771	45,999	62,551	27,203
หมู่ที่ 14 เส้าเล่า	230,423	-	7,115	-	237,538	66,409	141,500	39,559
หมู่ที่ 15 ดอนชี	234,830	138,523	22,728	40,702	436,783	144,840	46,888	15,548
หมู่ที่ 16 จอก	147,962	12,572	9,934	3,277	173,745	47,712	11,442	3,142

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่างๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 1,547 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 33,725 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลดงบัง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) 1,665.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลดงบัง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ลำเซบก ห้วยจันลัน ห้วยซองแมว ห้วยแสว ห้วยไผ่ และห้วยโพธิ์

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำดงบัง

3.2.3 **น้ำบาดาล** จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2565) พบว่า ตำบลดงบัง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 48 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 15 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Nad-Nad-col-sLB/csub หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินนาตุน และดินนาตุน ที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 6,859 ไร่ หรือร้อยละ 20.34 ของพื้นที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-sLA ชุดดินหนองบุญมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,091 ไร่ หรือร้อยละ 9.17 ของพื้นที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-pic,col-sLA ดินหนองบุญมากที่มีศิลาแลงอ่อนและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,850 ไร่ หรือร้อยละ 8.45 ของพื้นที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sLB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,325 ไร่ หรือร้อยละ 3.93 ของพื้นที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sLB/d3c ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ พบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 3,570 ไร่ หรือร้อยละ 10.59 ของพื้นที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-pic-sLB ดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 288 ไร่ หรือร้อยละ 0.85 ของพื้นที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sLA ดินร่อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 161 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของพื้นที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 8 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Msk-sLB ชุดดินมหาสารคาม มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,259 ไร่ หรือร้อยละ 3.73 ของพื้นที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Msk-gm-sLB/b ดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 4,363 ไร่ หรือร้อยละ 12.94 ของพื้นที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks-sLB ดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,126 ไร่ หรือร้อยละ 6.30 ของพื้นที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ng-Msk-vtks-sLA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินน้ำพอง และดินมหาสารคาม ที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 719 ไร่ หรือร้อยละ 2.13 ของพื้นที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pho-sLA ชุดดินพล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 473 ไร่ หรือร้อยละ 1.40 ของพื้นที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Pho-sLB ชุดดินพล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,023 ไร่ หรือร้อยละ 6.00 ของพื้นที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-sLB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,349 ไร่ หรือร้อยละ 12.89 ของพื้นที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-pic-sLB ดินพระทองคำที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 8,467 ไร่ หรือร้อยละ 25.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา (Msk-gm) ดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtks) และชุดดินน้ำพอง (Ng)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

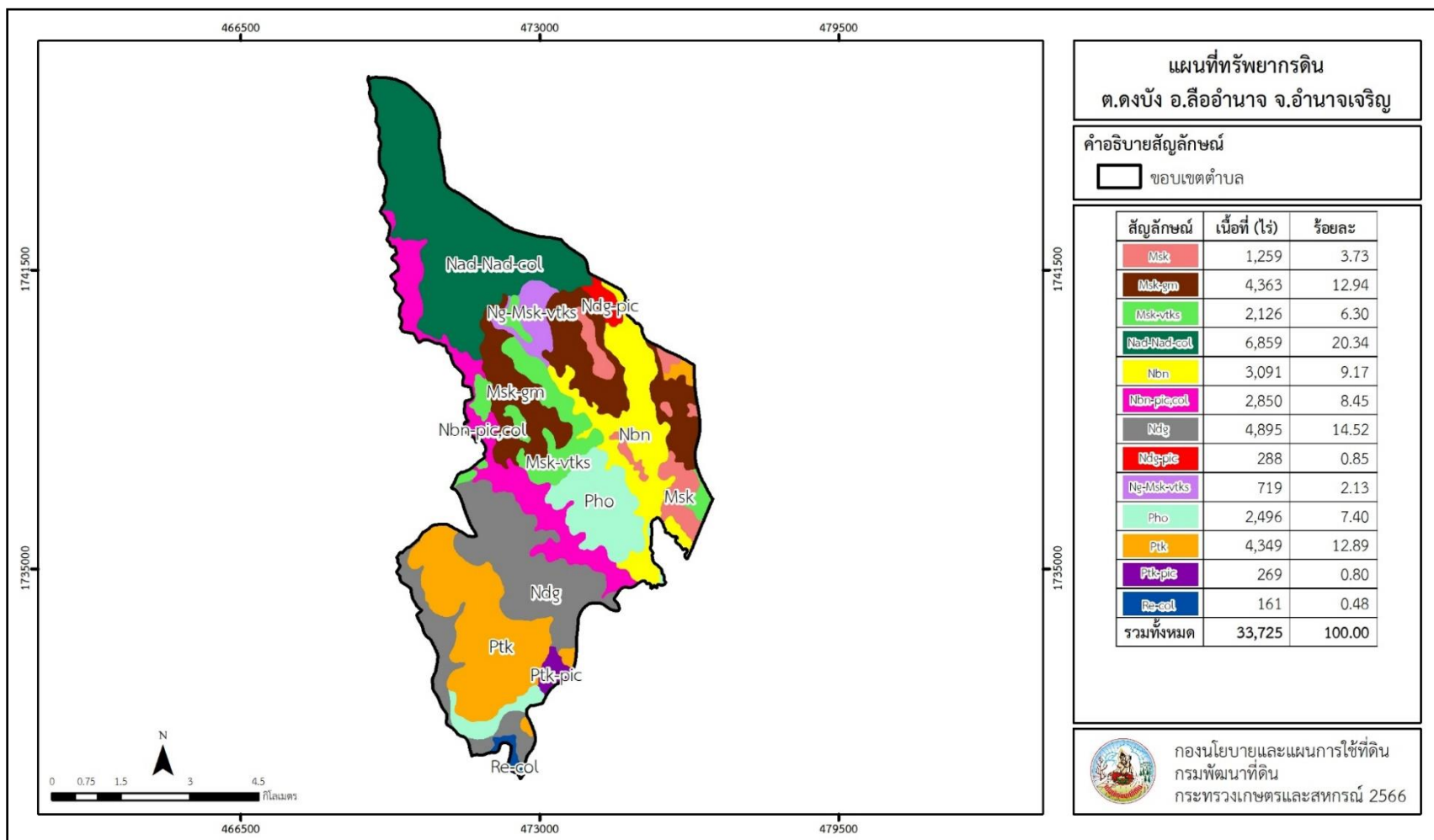
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Msk-gm-lsB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	4,363	12.94
Msk-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	1,259	3.73
Msk-vtks-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	2,126	6.30
Nad-Nad-col-slB/csub	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75/<35	5.0-5.5	5.5-6.5/4.5-5.0	<2	-	6,859	20.34
Nbn-pic,col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	2,850	8.45
Nbn-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	3,091	9.17
Ndg-pic-lsB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	288	0.85
Ndg-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,325	3.93
Ndg-slB/d3c	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	3,570	10.59
Ng-Msk-vtks-lsA	0-2	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	719	2.13
Pho-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	473	1.40
Pho-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,023	6.00
Ptk-pic-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	269	0.80
Ptk-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	4,349	12.89
Re-col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	161	0.48
รวมทั้งหมด											33,725	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลดงบัง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก
- 4) ดินตื้น
- 5) ดินเค็ม

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลดงบัง มีความต้องการ 7 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
- 5) การสนับสนุนการทำเกษตรแบบอินทรีย์
- 6) การสนับสนุนด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
- 7) ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตรพร้อมระบบส่งน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
- 8) สนับสนุนการเลี้ยงโค-กระบือ

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ไขปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินจากตะกอนและไม่เพียงพอในการเก็บกักน้ำ
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

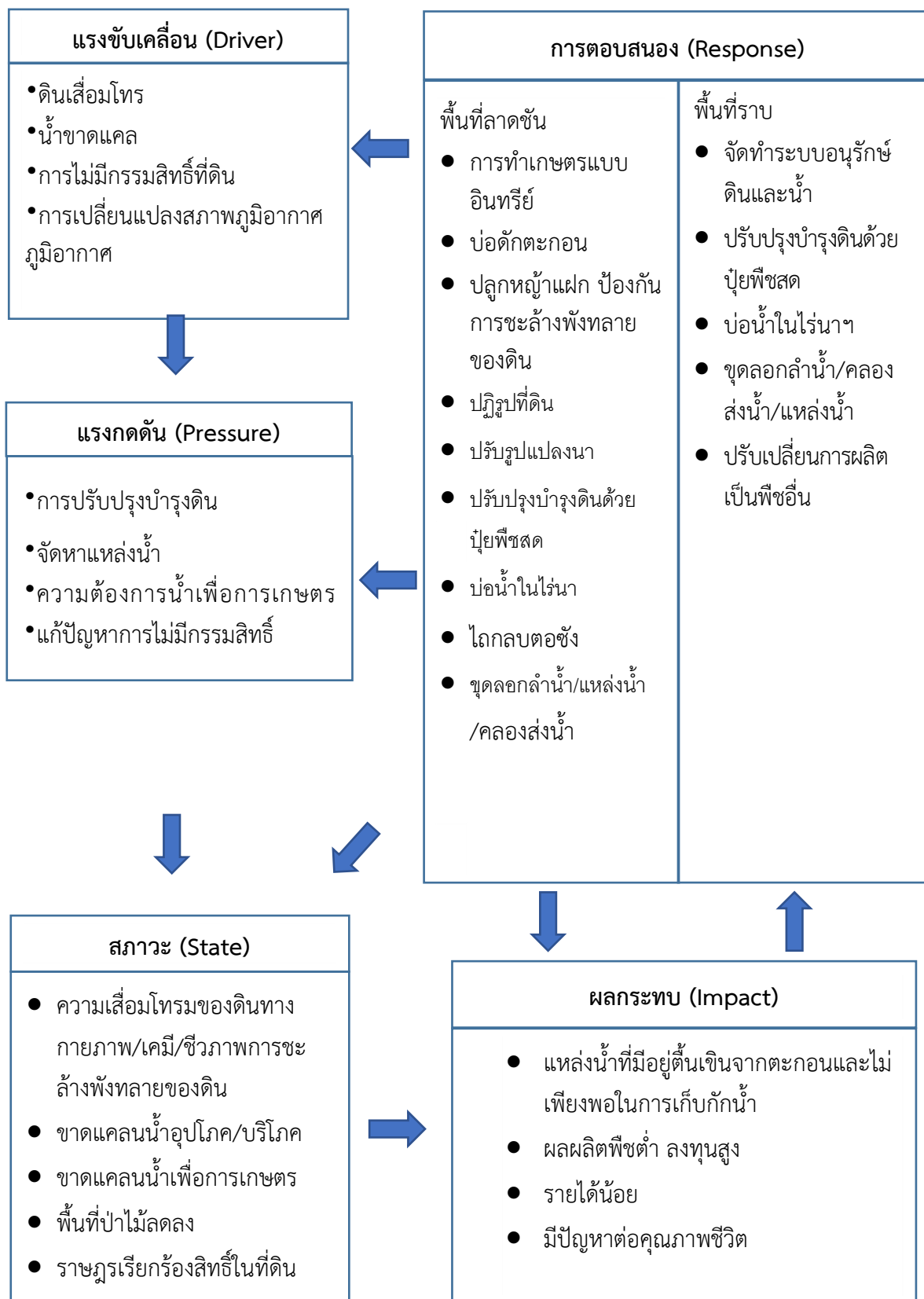
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การทำเกษตรแบบอินทรีย์
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.4) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.5) ปรับรูปแปลงนา
- 5.6) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.7) บ่อน้ำไร่นา
- 5.8) โถกหลบตอซัง
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/แหล่งน้ำ/คลองส่งน้ำ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) จัดทำโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (4) สนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตจากข้าวมาเป็นพืชอื่น หรือแบบผสมผสาน
- (5) สนับสนุนการทำเกษตรแบบอินทรีย์

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ถั่วพรี้า เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกถั่วพรี้าเป็นพืชหลังนา เพื่อเป็นรายได้เสริมและเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ในช่วงเดือนมกราคม ของทุกปี ซึ่งถั่วพรี้าจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 4-5 เดือน
- 2) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พื้นที่ลุ่ม												
ถั่วพรี้า+ข้าวนาปี	ถั่วพรี้า					ข้าวนาปี						
ข้าวนาปี						ข้าวนาปี						
พื้นที่ดอน												
ถั่วพรี้า+ข้าวนาปี	ถั่วพรี้า					ข้าวนาปี						

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือ การปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ
จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว
Msk-gm-lsB/b	S2ewons
Msk-lsB	S2ewons
Msk-vtks-lsB	S2ewons
Nad-Nad-col-slB/csub	S2ewons
Nbn-pic,col-slA	S2s
Nbn-slA	S2s
Ndg-pic-lsB	S2ewos
Ndg-slB	S2ewos
Ndg-slB/d3c	S2ewos
Ng-Msk-vtks-lsA	S3o
Pho-slA	S2os
Pho-slB	S2ewos
Ptk-pic-slB	S2ewons
Ptk-slB	S2ewons
Re-col-slA	S2ns

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่นๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้นๆ เป็นเขตพื้นที่ที่ไม่ได้ถูกจัดในตำบลนี้

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 28,613 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 84.84 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้น ได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 499 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.71 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ ผักสวนครัว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์

ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 10,707 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 31.75 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง กัลย มะนาว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 135 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ผักสวนครัว

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดล้าต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 17,147 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 52.26 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 40 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง กัลย มะนาว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.15 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 359 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.23 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ผักสวนครัว

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง

ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้ ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ โคนี้อ กระบือ

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โคนี้อ กระบือ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,250 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.71 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,247 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.70 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 621 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.84 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 381 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.13 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 240 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.71 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,048 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.11 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,193 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.50 ของพื้นที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

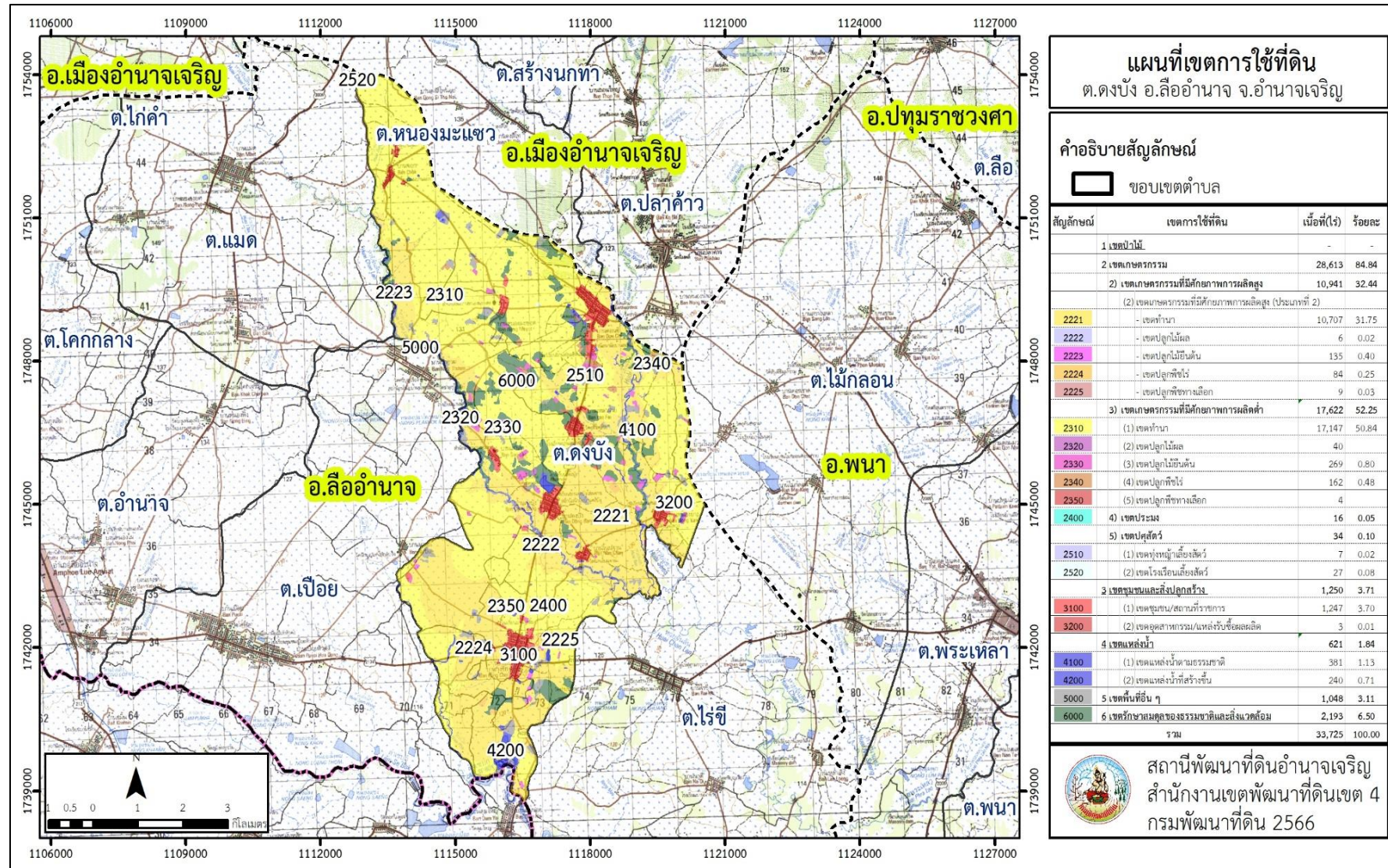
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	-	-
2	เขตเกษตรกรรม	28,613	84.84
1)	เขตเกษตรกรรมขั้นดี	0	0.00
2)	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	10,941	32.44
	(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
2221	- เขตทำนา	10,707	31.75
2222	- เขตปลูกไม้ผล	6	0.02
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	135	0.40
2224	- เขตปลูกพืชไร่	84	0.25
2225	- เขตปลูกพืชทางเลือก	9	0.03
3)	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	17,623	52.26
2310	(1) เขตทำนา	17,147	50.84
2320	(2) เขตปลูกไม้ผล	40	0.12
2330	(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	270	0.80
2340	(4) เขตปลูกพืชไร่	162	0.48
2350	(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	4	0.01
2400	4) เขตประมง	16	0.05
5)	เขตปศุสัตว์	33	0.10
2510	(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	6	0.02
2520	(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	27	0.08
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,250	3.71
3100	(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,247	3.70
3200	(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	3	0.01
4	เขตแหล่งน้ำ	621	1.84
4100	(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	381	1.13
4200	(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	240	0.71
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,048	3.11
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,193	6.50
	รวม	33,725	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลดงบังไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) ส่งเสริมการทำเกษตรแบบอินทรีย์/เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
- (3) โครงการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม

Agri-Map

- (๔) โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและปลูกไม้ยืนต้นเศรษฐกิจบนคันนา
- 3) **พื้นที่แล้งซ้ำซาก** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

(5) สนับสนุนระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (เกษตรจังหวัด)

(6) สนับสนุนไฟฟ้าเพื่อการเกษตร (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค/อบต.ดงบัง)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

(2) ส่งเสริม/สนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลดงบัง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลดงบัง ในภาพรวมสรุป ได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และมีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและมีต้นทุนการผลิตที่สูง ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายในเขตการใช้ที่ดินของตำบลดงบัง นั้นพบว่า ระดับการสูญเสียของดินในระดับที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 33,665 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 99.82 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่ปานกลาง 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ดินตื้น (4) ดินเค็ม โดยในพื้นที่ตำบลดงบัง ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพินาไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ประเด็นหลัก จากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ (1)ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด(ถั่วพราง) (2)สนับสนุนให้เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (3)จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (4)การรณรงค์เฝ้าติดตามเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน (5)ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับสภาพดิน (6)ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบอินทรีย์/เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากจะมีสาเหตุจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 7 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น (2) ก่อสร้างสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อกักน้ำ (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ/หรือระบบส่งกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (5) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (6) สนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ (Zoning By Agri-Map) (7) ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำตำบลได้โดยสิ้นเชิง”**

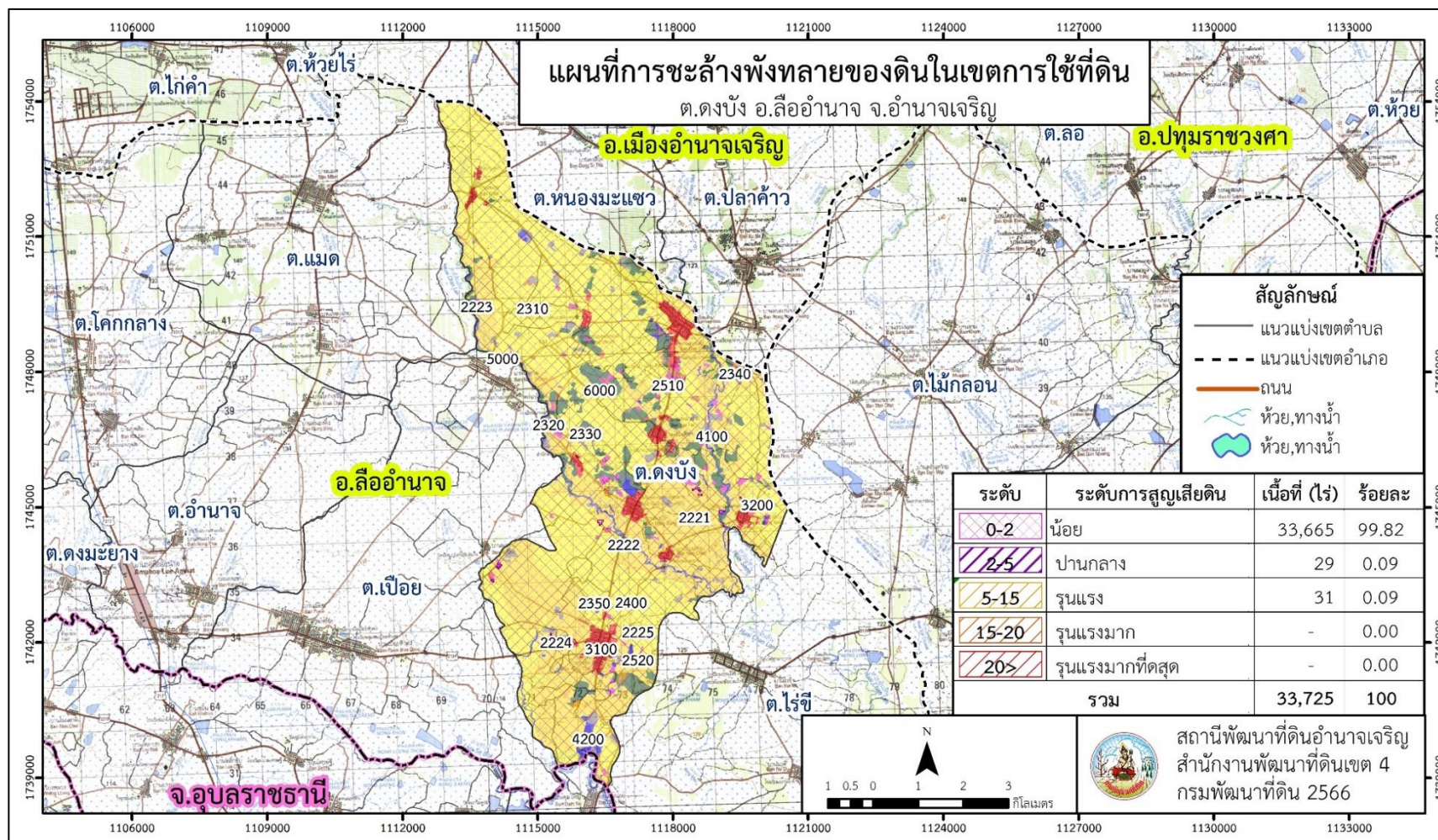
การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันไปพร้อมกับการแก้ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ซึ่งประกอบไปด้วย สนับสนุนให้เกษตรกรทำการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(Zoning By Agri-Map) จัดรูปที่ดิน วางผังน้ำทั้งระบบ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ ระบบส่งและกระจายน้ำ คลองระบายน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 7-1 : แผนที่การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลดงบัง อำเภอสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดินในปีงบประมาณ 2567 - 2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 19,080 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,842 ไร่	-ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	432,500
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 67 ไร่	-ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	375,000
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,455 ไร่	-ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	100,000
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 74 ไร่	-สร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรดิน	250,000
	-โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	350,000
	-การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน	20,000
	-ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	75,000
	-โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	5,000,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	-จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน - สูง	3,750,000
	-โครงการบริหารจัดการดินและน้ำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	3,750,000
	-โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	2,425,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	-การพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร	100,000
	-รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	5,000,000
	-โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	4,500,000

ตารางที่ 7-1(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	6,602,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	9,925,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	9,600,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	26,127,500

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่นในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <ol style="list-style-type: none">1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 19,080 ไร่2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,842 ไร่3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 67 ไร่4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,455 ไร่5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 74 ไร่	<p>การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none">1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด)2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)10) โครงการพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)13) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (อบต.ดงบัง)14) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (อบต.ดงบัง) <p>การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none">1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด)4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 19,080 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,842 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 67 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,455 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 74 ไร่	5) โครงการรณรงค์ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 16) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 17) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 18) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 19) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 20) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.ดงบัง)
1.5 เขตประมง เนื้อที่ 428 ไร่ 1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 14 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.5 เขตประมง เนื้อที่ 428 ไร่ 1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 14 ไร่	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 6) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 7) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 8) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (อบต.ดงบัง)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 355 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลดงบัง อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567 - 2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืชไร่	การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน	ราย	11	11	11	11	11	55	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	20,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	86,500	86,500	86,500	86,500	86,500	432,500	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	ไร่	50	50	50	50	50	250	75,000	75,000	75,000	75,000	75,000	375,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	5,000,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืชไร่	จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ตอน - สูง	ไร่	1,500	250	250	250	250	2,500	2,250,000	375,000	375,000	375,000	375,000	3,750,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	การพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกพืชทางเลือก	สร้างความตระหนักในการรักษาทรัพยากรดิน	โครงการ	1	1	1	1	1	5	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	5,000,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	โครงการบริหารจัดการดินและน้ำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	750,000	750,000	750,000	750,000	750,000	3,750,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	21	21	21	21	21	105	485,000	485,000	485,000	485,000	485,000	2,425,000	พต.
เขตทำนา	โครงการส่งเสริมการไกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	100	100	100	100	100	500	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	350,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	แห่ง	2	2	2	2	2	10	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	4,500,000	พต.
รวม													26,127,500		

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **ข้อมูลการใช้ที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **ข้อมูลเขตการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **ข้อมูลการชะล้างพังทลายของดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **ข้อมูลทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลดงบัง 2566. **วิสัยทัศน์ของตำบล**. (ออนไลน์). 2566. แหล่งที่มา : http://www.dongbang.go.th/index.php?mod=blog&path=blog&id_sub=235&id_ty_pe=1
- บัณฑิต ต้นสิริ และคำรณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค-สวทช.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2566. **ภาพรวมคนจนในปี 2566 ต.ดงบัง อ.สี้ออำนาจ จ.อำนาจเจริญ.** แหล่งที่มา: <https://www.tpmap.in.th/2566/370102>
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบล ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565).** แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 พฤษภาคม 2566.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries.** Mandaluyong City, Philippines.
- FAO. 1974. **Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework.** National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.
- NRC. 1975. **Land Use Planning.** The National Academics of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington. D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน

524 หมู่ 4 ตำบลบึง อำเภอมือง
จังหวัดอำนาจเจริญ